

RIKSADVOKATEN

Politimestrene
Sjefen for Kripos
Sjefen for Økokrim

DERES REF.:

VAR REF.:

2014/01068-002 KAK/ggr
632.4

DATO:

13.08.2014

KOMMUNIKASJONSKONTROLLUTVALGETS ÅRSRAPPORT 2013

Vedlagt oversendes til orientering kopi av Kommunikasjonskontrollutvalgets årsrapport til Justis- og beredskapsavdelingen for 2013. Rapporten er ugradert.

Det forutsettes som tidligere år at politimestrene gjennomgår rapporten nøye og at den drøftes med relevant personell som arbeider med denne type saker. De må også gjøres kjent med våre merknader.

Herfra bemerkes:

Riksadvokaten konstaterer med tilfredshet at utvalget fortsatt vurderer det slik at politiets bruk av kommunikasjonskontroll gjennomgående er forsvarlig og godt begrunnet, en konklusjon utvalget opplyser er ytterligere forsterket gjennom arbeidet første del av 2014.

Utvalget anfører også for 2013 at andelen avlyttinger (ca. 35 %) som iverksettes av politiet før det foreligger rettslig kjennelse, kan synes noe høyt, men finner likevel ikke grunn til å kritisere bruken av hurtigkoblinger. Riksadvokaten minner om at beslutning om hurtigkobling *kun* kan tre istedenfor rettens kjennelse i situasjoner der det er stor fare for at etterforskingen vil lide ved å avvente domstolens avgjørelse, jf. straffeprosessloven § 216 d første ledd.

Utviklingen som utvalget har registrert de senere år om at avlyttingsperiodene blir kortere, fortsatte i 2013. Riksadvokaten antar, som utvalget, at dette er et resultat av skjerpet oppmerksomhet om ressurser, samt mer strukturert og målrettet etterforsking hvilket er en utvikling i riktig retning.

Fra 2009 har utvalget hatt særskilt oppmerksomhet mot grunnlagsrapportene, og understreker viktigheten av at disse er objektive og gir et korrekt sammendrag/bilde av

sakens opplysninger. I rapporten for 2013 anføres at kvaliteten på rapportene nå gjennomgående er meget tilfredsstillende. Riksadvokaten har merket seg den positive konklusjonen.

Utvalget opplyser at de i inneværende periode ser nærmere på innholdet i begjæringene til retten. Riksadvokaten understreker nødvendigheten av at disse kvalitetssikres, også av politimesteren. For øvrig minnes det om det skal fremgå klart hvilke kontrolltiltak man ber om tillatelse til, skjellig grunn til mistanke må konkretiseres og begrunnes, og det skal grunngis hvorfor indikasjons- og subsidiaritetskrevet anses oppfylt mv.

Også i denne rapporten gjentar utvalget at de anser bruk av nødrett som hjemmelsgrunnlag for kommunikasjonskontroll som lite tilfredsstillende, og viser til at de har foreslått lovendringer. Riksadvokatens syn er som kjent at de alminnelige reglene i straffeloven om nødrett åpner for slik metodebruk i ekstraordinære situasjoner der det er grunn til å tro at liv og helse står på spill. Det vises til våre merknader til utvalgets tidligere rapporter, senest fra 2012, jf. brev herfra av 6. august 2013. Som tidligere anført er riksadvokaten likevel enig med utvalget i at en klar lovhjemmel for tvangsmiddelbruk hadde vært ønskelig. Grensene for nødrett på området er usikre, og en uttrykkelig lovhjemmel ville formentlig gitt bedre veiledning. Bruk av nødrett som hjemmel gir heller ikke rettslig kontroll med virksomheten. Det minnes om at saker i etterforskingssporet der kommunikasjonskontroll (og romavlytting) besluttes med hjemmel i nødrett, straks skal rapporteres til riksadvokaten, jf. brev herfra til samtlige politimestre m.fl av 3. november 2009.

Utvalget gjentar sin oppfatning fra tidligere årsrapporter om at en henvisning til straffeloven § 60 a, ikke i seg selv bør gi grunnlag for avlytting. Våre merknader gitt til de tidligere rapportene om denne problemstilling står fortsatt ved lag. Her gjentas kort at straffeloven § 60 a er en bestemmelse som øker strafferammen, og som generelt utvilsomt kan gi grunnlag for kommunikasjonskontroll forutsatt at lovens vilkår er oppfylt. Selv om det i en tidlig etterforskningsfase kan være problematisk å konstatere skjellig grunn til mistanke om at det aktuelle straffbare forhold er begått/begås som ledd i virksomheten til en organisert kriminell gruppe, er ikke situasjonen slik at muligheten for å anvende § 60 a bør ekskluderes. Riksadvokaten understreker at der § 60 a påberopes som en del av mistankegrunnlaget i en begjæring om kommunikasjonskontroll, forutsettes det at den nærmere begrunnelse for slik mistanke knyttes opp mot vilkårene i bestemmelsen. Straffeloven § 60 a ble for øvrig som kjent endret ved lov 21. juni 2013 nr. 85, med ikrafttredelse samme dag. Bestemmelsen har nå et noe bredere virkefelt enn tidligere, og metodetilgang, herunder kommunikasjonskontroll, er fortsatt knyttet til bestemmelsen. Denne utvidelsen reduserer ikke konkretiseringsbehovet i den enkelte sak.

Riksadvokaten har videre merket seg utvalgets omtale av andre enkelttemaer. For så vidt gjelder pkt. 5.4 "Sletting", pkt. 5.5 "Forsvarere" og pkt. 5.11 "Overskuddsinformasjon" vises til relevante endringer i ovennevnte lovendring 21. juni 2013 nr. 85 hvorav reglene knyttet til sletting/sperring (straffeprosessloven § 216 g) foreløpig ikke er trådt i kraft.

Når det gjelder pkt. 5.12 "Stille SMS" er riksadvokatens syn at metoden bør ha lovhemmel, og har i brev av 30. mai 2014 til Justis- og beredskapsdepartementet som kjent anmodet om at spørsmålet om lovfesting vurderes.

Tor-Aksel Busch

Kjerstin A. Kvande
førstestatsadvokat

Vedlegg

Gjenpart uten vedlegg: 1. Kommunikasjonskontrollutvalget
2. Justis- og beredskapsdepartementet, Politiavdelingen

Gjenpart med vedlegg: 1. Politidirektoratet
2. Statsadvokatembetene